

L'improcedent

DOSSIER INFORMATIU EN DEFENSA DELS DRETS DE LES PERSONES

núm. 3 // PRIMAVERA 2017 // 9.000 EXEMPLARS



EDITORIAL

Passem a l'ofensiva pels drets socials i laborals

Ja fa quasi una dècada que vivim immerses en aquesta estafa a la qual han volgut anomenar crisi i, segurament, ha arribat el moment de girar la vista enrere per fer un repàs de tots els drets que han desaparegut durant aquests deu anys i, alhora, reflexionar sobre el que ha estat una dècada de creixement de la consciència rebel, les mareas i les resistències populars.

En el terreny laboral, les diferents reformes aprovades han simplificat i abaratit l'acomiadament, han facilitat els tancaments empresarials i han intentat liquidar la negociació col·lectiva. Als centres de treball, hem experimentat un empitjorament de les condicions laborals, que han estès la precarietat, la subcontractació i la temporalitat com una xacra social. El sindicalisme combatiu –recuperant-se encara dels forts cops rebuts– comença a alçar-se a poc a poc a través de vagues i protestes i es comencen a obrir escletxes legals a través de la jurisprudència.

Durant aquests darrers anys de crisi, hem vist com es destruïen milers de llocs de treball, com es rebaixaven les condicions laborals de la gent que encara podia conservar la feina i com la poca ocupació que es creava –i que es crea avui dia– era a temps parcial, amb contractes temporals, sous de misèria i un marcat biaix de gènere. Però també hem pogut comprovar com, des del cooperativisme, s'ha actuat en sentit contrari prioritzant el manteniment dels llocs de treball i l'ocupació de qualitat i estable i creant llocs de treball a més bon ritme que l'empresa mercantil capitalista convencional. És per això que afrontem el futur amb la voluntat de continuar treballant per la transformació socioeconòmica del nostre país a través del foment de l'economia social i solidària, el cooperativisme, les finances ètiques i la intercooperació. Entenem que la democràcia o també és econòmica o no ens serveix per res.

En l'àmbit de les pensions, les successives reformes de la jubilació han establert que haurem de treballar més anys per percebre pensions cada cop més baixes. Mentrestant,

cada vegada es deneguen més invalideses i s'amaguen les malalties professionals, com és el cas flagrant de l'amiant. Però, alhora, hem viscut el naixement de nous moviments socials actius en aquest àmbit de protesta, amb els quals estem orgullosos d'haver col·laborat des dels inicis, com la Marea Pensionista, les associacions de víctimes de l'amiant o la Plataforma d'Afectats per l'ICAM (la PAICAM).

També hem estat testimonis de les ocultacions i les males arts de les entitats bancàries, que, mentre rebien rescats milionaris provinents de fons públics, aplicaven clàusules i hipoteques abusives a la població. Unes pràctiques que hem denunciat públicament i que hem combatut als jutjats, que finalment han dictat sentències que donen esperances als milers de persones afectades.

Ha estat una dècada intensa. Cada agressió i cada retallada de drets ha estat resposta amb la creació de nous moviments socials potents, malgrat els intents de reprimir i escanyar la protesta ordits mitjançant l'anomenada llei mordassa, la reforma del Codi Penal i la llei d'enjudiciament criminal.

Nosaltres, des de la perspectiva jurídica en l'àmbit bancari, del cooperativisme, laboral o de les pensions, també hem estat testimonis (i hem denunciat

amb totes les nostres forces) de les lleis que s'aprovaven d'amagat i les complicades clàusules legals que afectaven les vides de les persones.

Els propers anys, ens haurem de preparar per noves lluites. A la gent que volem un futur més digne per a les grans majories socials, ens espera un camí llarg. Haurem de passar a l'ofensiva; i un primer pas serà treballar per anar recuperant els drets socials i laborals que ens han retallat durant la darrera dècada. Des del Col·lectiu Ronda, intentarem acompanyar i donar eines a aquesta força popular per a la transformació social posant el nostre saber jurídic al servei de tota la gent que lluita per un país més just.

Ens trobarem al carrer!

Volem un futur més digne per a les grans majories socials, ens espera un camí llarg



Plataformes com la PAICAM han passat a l'ofensiva per la defensa dels drets socials
Freddy Davies

D'on ve aquesta publicació?

Ja és aquí. El que teniu a les mans és la tercera edició de *L'improcedent*, una petita publicació nascuda de la col·laboració entre la *Directa*, un mitjà de comunicació cooperatiu, i el Col·lectiu Ronda, una cooperativa jurídica. Com les dues edicions anteriors, la que tens a

les mans ha nascut a l'escalf de les darreres vagues generals i aspira a generar-ne moltes més. El més d'un centenar de treballadores del Col·lectiu Ronda hem secundat les tres darreres convocatòries d'aturades generals i hem volgut destinar els salaris que ens hem descomp-

tat per cadascuna d'aquestes jornades de lluita a intentar estendre la idea de la revolta, tan possible com necessària. La nostra experiència jurídica diària ens ensenya que només lluitant podrem construir un futur més digne per a àmplies majories socials. Hem valorat que

una de les maneres de canalitzar aquests neguits és col·laborant amb els companys i les companyes de la *Directa*, un projecte assembleari i autogestionat, per enfortir les xarxes de suport mutu i les eines comunicatives i visualitzar les pràctiques dels moviments socials.

Cinc anys després de la contrareforma laboral: de la manca de creació d'ocupació al 3x2



Mirant els resultats de la reforma laboral, l'oposició era més que justificada

••• **VIDAL ARAGONÉS**
 ■■ ADVOCAT LABORALISTA
 DEL COL·LECTIU RONDA

Durant els darrers anys, coincidint amb la fi de cada mes, el govern del Partit Popular ha traslladat dades relatives a la contractació i les altes a la Seguretat Social per presentar una idea general sobre la suposada creació d'ocupació. Això, a més, es pretén relacionar amb les contrareformes laborals aprovades per l'executiu de Rajoy l'any 2012. Simplement hem d'analitzar les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) i l'Enquesta de Població Activa (EPA) per comprovar que, durant els darrers cinc anys, no s'ha creat ocupació.

L'EPA del quart trimestre de 2011 (l'anterior a l'aprovació del Reial Decret Llei 3/2012) situava la xifra de persones actives en 23.440.300 i la d'ocupades en 18.533.000. Les últimes dades de l'EPA corresponents al quart trimestre de 2016

situaven la gent activa en 23.026.800 i l'ocupada en 18.508.100. En definitiva, tant el nombre de persones actives com el d'ocupades ha disminuït i, per tant, no es pot parlar de creació d'ocupació.

De la mateixa manera, si optem per l'anàlisi de les dades oficials del Ministeri de Treball relatives a la gent que cotitza, el resultat és el següent: total de cotitzacions a tots els règims el desembre de 2011, 17.361.851; total de les del gener de 2016, 17.104.357. I les del gener de 2017, 17.674.155. Si bé no s'ha arribat al nombre de cotitzacions anteriors al 2008, 19.161.851, per primera vegada en tenim més que abans de 2012. Tot i així, es fàcil demostrar que no es genera ocupació, sinó que la feina estable es transforma en precària. El procés es pot resumir així: de dues ocupacions estables, en faig tres de precàries. Dos llocs de treball a jornada completa, relativament estables i amb salaris dignes es transformen en tres llocs a temps parcial, inestables i amb infrasalari.

Només hem d'analitzar novament les dades oficials per comprovar com s'està imposant aquesta tendència. Això es confirma amb la dada de les hores treballades en milers: el tercer trimestre de 2008 van ser 631.695,5; el quart trimestre de 2011, 594.034, i el quart trimestre de 2016, 594.034: molt lluny de les xifres d'abans de la crisi, gairebé igual cinc anys després de la contrareforma laboral.

Els homes amb contracte a temps parcial han passat de ser un 5,3% el 2009 a un 7,7% el 2016 i les dones amb contracte a temps parcial, d'un 22,4% el 2009 a un 24,4% l'any 2013.

Pel que fa a la modalitat contractual, el 26,5% tenen un contracte temporal i el 73,5%, un contracte indefinit. Però allò que més hem d'analitzar és que, des de l'aprovació de la contrareforma laboral del govern de Rajoy, tan sols un mes ha registrat un percentatge de contractació indefinida mensual superior al 12,13%; gairebé tots els mesos s'han situat per sota del 10% pel que fa a contractes indefinits i en el 90% pel que fa als temporals.

El govern del PP ha posat les bases per degradar al màxim les condicions laborals

Finalment, si estudiem els salaris mitjans anuals, segons les dades oficials del període 2008-2014, els salaris més baixos han caigut un 28% i el 60% dels treballadors i les treballadores han vist caure un 10% el seu salari.

En conclusió, lluny de crear ocupació, durant els darrers cinc anys, el govern del Partit Popular ha posat les bases per degradar al màxim les condicions laborals i, al mateix temps, ha provocat un procés de substitució del poc treball estable que existia per generalitzar el treball precari. Així doncs, durant aquests cinc anys no s'ha generat ocupació, sinó que s'ha transformat part de l'ocupació existent, una dinàmica que es continuarà desenvolupant durant la propera dècada: no es crea ocupació ni es reparteix, es transforma la que existeix avui en ocupació precària pel demà.

L'IMPROCEDENT. DOSSIER INFORMATIU EN DEFENSA DELS DRETS DE LES PERSONES. EDITAT PER:

Col·lectiu Ronda
www.cronda.com



Barcelona Carrer Trafalgar, 50 • 932 682 199
Cerdanyola del Vallès: Rambla de Montserrat, 12, baixos • 935 942 086
Granollers: Plaça Josep Maria Folch i Torres, 12, 1r C • 938 708 742
Mataró: Carrer Palmarola, 12, 2n • 937 982 804
Mollet del Vallès: Rambla Nova, 26, 1r • 935 933 346
Rubí: Carrer J. Serra, 15, 1r 4a • 936 999 761
Tarragona: Rbla. Nova, 37, 3r 2a • 977 232 244
Madrid: Princesa, 7, 1r 2a • 914 293 170
 DESPATXOS ASSOCIATS:
Girona: Ramon Llorente Varela • Plaça Diputació, 1, 4t 3a • 972 412 962
Lleida: Simeó Miquel Roé • Rambla Ferran, 27, 1r • 973 237 626
Tortosa: Ignasi i Cándido Jornet Forner • Carrer Teodor González, 3, 2n 4a • 977 443 300
Vilafranca del Penedès: Dídac Gallego Serrano • Carrer Coll, 9, 1r • 938 920 062

LA DIRECTA • www.directa.cat

directa@directa.cat
 935 270 982 • 661 493 117
 Riego, 37, baixos esquerra
 08014 Barcelona
 TWITTER:
 @La_Directa
 FACEBOOK:
[facebook.com/Directa](https://www.facebook.com/Directa)



Cooperativisme: temps de clarobscur

... ERNEST GARCIA
MEMBRE DEL GRUP
D'ECONOMIA SOCIAL
DEL COL·LECTIU RONDA

Resulta indiscutible que el cooperativisme i el conjunt de les economies –així, en plural– socials i solidàries viuen un moment d'esplendor a casa nostra. La interminable successió d'anys de crisi, contracció econòmica i destrucció de llocs d'ocupació ha fet que la mirada de l'opinió pública giri de manera cada vegada més reiterada cap a un sector que any rere any desafia l'horitzó ennuolat de les perspectives econòmiques i es consolida com a vector de desenvolupament i de generació de riquesa. I no només pecuniària.

L'economia social referma posicions en termes estadístics, guanya pes dins el conjunt del teixit econòmic i productiu i va sumant adeptes a un model d'organització empresarial que s'ha demostrat capaç d'assolir elevades quotes d'eficiència i de resistència davant escenaris de dificultats tot mantenint la vocació de satisfer necessitats comunes, ja sigui en l'àmbit econòmic, social o cultural. Pas a pas, el cooperativisme i les economies socials es rebel·len contra la cotilla d'eterna alternativa i reivindiquen un espai

Una cooperativa no és només una forma societària amb un règim fiscal concret

dins la centralitat del paradigma econòmic exigint reconeixement i presència com a realitat tangible i present amb fets i números, tal com demostra el creixent suport que s'ofereix des d'institucions i administracions diverses a la propagació i el foment d'un model que situa les persones i no el benefici a l'epicentre de la seva raó de ser.

Cal tenir present, però, que la llum més intensa també genera les ombres més fosques.

A Catalunya, es van crear 177 cooperatives noves durant l'any 2016, dada que suposa un increment del 50% respecte a les xifres de creació de cooperatives de 2015. El cooperativisme apareix en boca de tothom. Fins i tot en boca d'aquella gent que ha creat normatives com l'actual llei de cooperatives, que suposa una degradació del veritable fet cooperatiu en més d'un aspecte i una aproximació grollera a les formes pròpies de les societats mercantils, a més d'obrir la porta a rebaixes injustificades dels principis essencials del cooperativisme com l'autogestió, la participació i la democràcia interna com a model organitzatiu.

Benvingut sigui el renovat interès pel cooperativisme. Però cal anar amb compte amb les ombres. Estar en boca de tothom també significa estar en boca d'aquella gent que mai no ha cregut en el cooperativisme i que, en un passat massa recent, s'esforçava a recloure aquest



model als marges inoperants de les anomalies a combatre. No és pas així ara. Sembla que tothom defensa les cooperatives i se sent amb la potestat d'oferir assessorament a les persones interessades a constituir-ne una. És fàcil, fins i tot, trobar assessories que es presenten com a expertes en cooperativisme i s'ofereixen a explicar-nos com gestionar eficientment una cooperativa al mateix temps que elles mateixes es configuren com a societats mercantils. Benvingut sigui l'interès, però no a qualsevol

Convé mantenir-se vigilant per evitar que el cooperativisme esdevingui una cortina de fum

preu. Una cooperativa no és només una forma societària amb un règim fiscal concret. No neix pel mer fet de registrar uns estatuts i complir uns determinats tràmits de constitució. No és una forma buida de contingut. I no és, sobretot, una manera de defugir determinades obligacions laborals emparant-se en la suposada potestat dels suposats socis per autoregular la seva activitat. Una cooperativa no és res de tot això. Ben al contrari, una cooperativa és un projecte que neix per satisfer necessitats econòmiques i socials posades en comú

i gestionades de manera col·lectiva amb un respecte estrictament pels principis de responsabilitat, transparència, honestat, igualtat, equitat i democràcia. Si el cooperativisme ha de guanyar una batalla, no serà la de l'estadística i la desfilada de xifres rutilants. Ni serà la de la representació institucional. Si hem de guanyar una batalla, que sigui la de la defensa ferma de l'ètica i els nostres valors, la d'oposar-nos a qualsevol intent –vingui d'on vingui– de fer un ús estrictament instrumental de les cooperatives o, pitjor encara, de transformar-les en tapadores de pràctiques il·lícites i d'oberta explotació. I d'exemples, n'hi ha. Potser el més evident –però, malauradament, no pas l'únic– és el frau destapat al sector carni català amb l'existència de falses cooperatives de treball, en què els suposats socis cobren un 34% menys que els treballadors inscrits al règim general de la Seguretat Social i treballen un 23% més d'hores. Altres sectors d'activitat econòmica com el del transport de mercaderies i la logística també han conegut la proliferació de cooperatives fraudulentament, que suposen autèntics vehicles de laminació de drets.

L'èxit també pot causar la mort. Convé, doncs, mantenir-se vigilant per evitar que el cooperativisme –veritable guspira rebel en aquest escenari de pèrdua progressiva de drets i enduriment de les condicions laborals– no esdevingui una cortina de fum per amagar pràctiques capitalistes encobertes i continuï en mans d'aquella gent que, quan pensem en cooperatives, sabem de què parlem.

La FESC 2016 ha mostrat com l'economia social i solidària guanya pes
Victor Serri

Hipoteca improcedent

••• **MONTSE SERRANO**
 :: ADVOCADA ESPECIALISTA
 EN DRET BANCARI DEL
 COL·LECTIU RONDA

La xifra impressiona: 658.731 milions. Aquest és el volum econòmic corresponent al saldo viu del crèdit hipotecari a l'Estat espanyol segons dades del setembre de 2016. Dit d'una altra manera, aquests són els diners que els consumidors encara deuen als bancs espanyols per les seves hipoteques. Milions de crèdits que figuren als balanços de les entitats financeres i que constitueixen una de les principals despeses mensuals de la majoria de famílies.

I no suposa cap exageració ni atempta contra el rigor dir que la pràctica totalitat d'aquests contractes de crèdit hipotecari contenen clàusules considerades abusives tant pels tribunals estatals com pels comunitaris.

Les dimensions del fet són tan grans que podrien resultar inversemblants. Però no ho són. Sentència rere sentència, cop rere cop dels tribunals, ha acabat esdevenint evident que el sistema hipotecari espanyol està bastit sobre un incompliment reiterat i sistemàtic dels drets i les garanties més bàsiques i essencials dels consumidors de productes financers. Un frau a escala monumental. Un engany pantagruèlic que ha tingut la banca com a única beneficiària i els successius governs com a còmplices necessaris, que han fet poc o res per protegir la part més dèbil d'aquesta guerra

entre Davids i Goliats que es desenvolupa, capítol rere capítol, al front dels jutjats.

Són pocs els aspectes substantius dels contractes de préstecs amb garantia hipotecària que s'han escapat del setge dels tribunals i que no han estat objecte de reprovació per part de la judicatura estatal i europea. El llistat resulta angoixant i interminable. La clàusula sòl; la de venciment anticipat, que permet exigir la totalitat del deute en cas d'impagament sense atendre

Un engany pantagruèlic que ha tingut la banca com a única beneficiària

cap consideració de proporcionalitat i gravetat; els interessos moratoris excessius; la clàusula d'exclusió de responsabilitat a favor de l'entitat; la de cessió del préstec, o la que trasllada exclusivament al deutor totes les despeses de constitució, registre i formalització de la hipoteca... són abusives. Totes aquestes i moltes altres. Un etcètera ple d'angoixa i patiment. Reviseu la vostra hipoteca. No parlem de fets aïllats sinó de clàusules incorporades habitualment a uns contractes que, tot i tenir la consideració de

negoci jurídic entre parts sotmès a possibilitat de lliure negociació, en realitat no són altra cosa que models estàndards oferts i posats a disposició dels usuaris sense fer cas de les severes obligacions d'informació, claredat i transparència que la legislació vigent en matèria de consum i protecció dels consumidors imposa a les entitats financeres en el seu tracte amb particulars.

Les entitats sabien quins eren els efectes d'aquestes clàusules; els clients, no. Però ningú no els les va explicar, malgrat l'obligació legal de fer-ho. Ningú no va fer res i, any rere any, es baten rècords de subscripció de noves hipoteques, totes elles ben farcides de sorpreses desagradables, que sortien a la llum quan l'entitat sospitava que els seus guanys podien minvar.

I encara hi ha més. Les autoritats europees han hagut de carregar amb successives resolucions contra la llei hipotecària espanyola perquè contravenia els principis de protecció i garantia que el dret comunitari reserva als consumidors. Segons la justícia europea, la legislació espanyola no ens protegeix prou. I això és molt greu si tenim en compte el fet que, a l'Estat espanyol, centenars de milers de persones han perdut l'habitatge i han vist com el seu futur s'esfondrava a causa de l'obligació d'arrossegar deutes impagables

Segons la justícia europea, la legislació espanyola no ens protegeix prou. I això és molt greu

per sempre més. Persones sense present i amb un futur dubtós, a qui Europa diu que l'Estat espanyol no va protegir adaptant la seva legislació als paràmetres comunitaris. Uns drames que, en molts casos, es podrien haver evitat i que deixen cicatrius per sempre més. L'escàndol hauria de ser majúscul.

No obstant això, han estat els tribunals i no pas el poder legislatiu ni les administracions qui ha posat límits a la voracitat de la banca i a l'incompliment sistemàtic dels seus deures legals. Potser aquesta és l'única nota positiva de l'escenari de conflicte i judicialització obert entre consumidors i entitats els darrers anys –amb tots els accents de tristor que cal afegir quan parlem d'un tema tan dramàtic com aquest. Els laments de la banca per allò que hipòcritament qualifiquen d'inseguretat jurídica en detriment dels seus interessos és la música que acompanya un nou escenari d'apoderament dels consumidors i d'empara dels seus drets per part dels tribunals. Sortosament, encara que l'aprenentatge hagi estat molt dolorós, hem aconseguit convèncer-nos que allò de *la banca sempre guanya* només és una tonada sense gust ni gràcia.

La PAH lluita des de fa anys contra les hipoteques i pel dret a l'habitatge
Víctor Serri



La invisibilització massiva dels càncers professionals



Substàncies tòxiques cancerígenes afecten les treballadores que hi estan exposades

*** ÀLEX TISMINETZKY

ADVOCAT DE L'ÀREA DE SALUT I TREBALL DEL COL·LECTIU RONDA

Poca gent és conscient que, actualment, la majoria dels càncers professionals s'amaguen i resten invisibles. Però, què és un càncer d'origen professional? Què suposa reconèixer que un càncer és professional per a la gent afectada i les seves famílies? Per què les mútues patronals amaguen i silencien les malalties professionals? Són preguntes que intentarem respondre en aquest article.

Càncers professionals

Una simple lectura del Quadre de Malalties Professionals aprovat per l'executiu espanyol el 2006 ens pot donar una idea de la quantitat de substàncies presents en l'àmbit professional que s'ha demostrat que són causants de diferents tipus de càncer i altres patologies greus.

A poc a poc, la població va coneixent alguns d'aquests elements. És el cas de l'amiant (o asbest), que, a pesar que les empreses ja sabien que era un material perillós almenys des dels anys 1940, ha estat utilitzat per fabricar fibrociment (Rocalla SA o Uralita SA), per construir trens (Alstom SA), cotxes (antiga Jurid Iberica SA) i vaixells i en el sector de la construcció. S'ha demostrat que l'asbest és un causant de càncer de pulmó i mesotelioma, un càncer

dolorós i agressiu que afecta la capa que envolta alguns òrgans interns vitals. Actualment, malgrat el coneixement ampli que es té d'aquesta substància letal, moltes de les persones afectades per l'asbest es veuen obligades a litigar als jutjats perquè les seves malalties es reconeguin com a professionals, ja que l'administració s'hi nega.

Però hi ha moltes altres substàncies perilloses reconegudes oficialment com a cau-

Actualment, la majoria dels càncers professionals s'amaguen i resten invisibles

sants de càncers i malalties professionals greus que encara són desconegudes, com la sílice (mineria, construcció; ROCA SA), el cobalt (pintures, vidres i ceràmica), el benzè (resines, pesticides i plàstics; REPSOL SA), el níquel (encunyació de moneda i indústria química), l'amina (derivat de l'amoníac amb múltiples aplicacions) o les radiacions ionitzants (hospitals i moltes altres indústries), entre altres. Actualment, aquestes substàncies es fan servir en indústries molt diverses i milers de persones hi estan exposades als seus llocs de treball.

Encara avui, la majoria de malalties incloses al Quadre de Malalties Professionals no han estat declarades com a tals, arran de l'ocultació massiva que en fan les mútues patronals i les empreses i gràcies a l'actuació negligent de les administracions públiques i sanitàries, que ho permeten.

Efectes del reconeixement de l'origen professional

El fet de reconèixer que un càncer és d'origen professional té efectes jurídics en dos àmbits. Per una banda, les pensions augmenten i fins i tot es pot accedir al dret a una indemnització directa per a la parella i la descendència en cas que la persona treballadora mori. D'altra banda, el reconeixement que la causant de la malaltia ha estat una exposició laboral obre la via de la reclamació contra l'empresa, a través de la demanda de danys i perjudicis (una quantitat econòmica que intenti indemnitzar la persona treballadora o la família pels danys causats) i el recàrrec per manca de mesures de seguretat (un augment d'entre el 30% i el 50% de les pensions a càrrec de l'empresa infractora).

Per tant, el reconeixement que la malaltia és d'origen professional té efectes sensibles sobre la gent afectada: un augment molt important de les pensions d'invalidesa o viudetat i indemnitzacions que poden ser importants. Alhora, per la mateixa regla inversa, per a les empreses, suposa el

reconeixement que han causat un dany –sovint greu o letal– i, per tant, que han d'afrontar despeses per indemnitzar el perjudici causat.

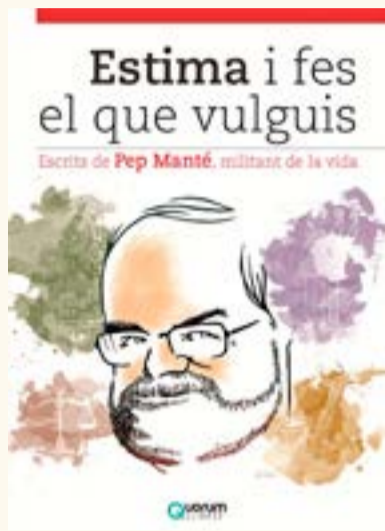
Per tant, l'ocultació massiva dels càncers professionals –i l'incompliment flagrant de la llei que suposa– respon a l'interès de les empreses i les mútues patronals, que pretenen restar impunes davant les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals

Pretenen restar impunes davant les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals

per estalviar-se pensions més altes i indemnitzacions a costa dels drets de les persones afectades i les seves famílies.

A poc a poc, però, els jutjats estan reconeixent els drets de la gent afectada per exposicions laborals cancerígenes i les seves famílies. Aquest fet visibilitza allò que han volgut amagar moltes empreses i contribueix a l'intent de rescabalar les víctimes com un primer pas perquè, en el futur, als centres de treball, es protegeixi la integritat física dels treballadors i les treballadores de manera real i eficaç.

RESSENYES



Estima i fes el que vulguis

Estima i fes el que vulguis aplega una bona part dels escrits d'opinió que Pep Manté i Spa (1943-2009), un dels fundadors del Col·lectiu Ronda, va publicar al diari *Crònica de Mataró* entre el 1989 i el 1997.

Un volum dividit per àmbits que recull el testimoni d'amics i amigues que van lluitar amb ell i el van acompanyar. Un llibre de pensament, una veu única, la d'aquest advocat laboralista que va exercir la professió durant més de 40 anys entre Mataró i Barcelona.

Home polifacètic i amb un fort compromís cívic i polític, Pep Manté estimava el que feia apassionadament: l'advocacia al servei de les persones més febles; la defensa de represaliats polítics; l'impuls d'una nova economia més solidària; la música (tocava el saxo a la banda de Mataró); les festes populars; la solidaritat amb la comunitat nicaragüenca Masaya, i l'estimació vers la família i les amistats.

La seva llarga malaltia va ser una lliçó de lluita, valentia i bon humor davant l'adversitat.

'Invisible', una novel·la sobre electrohipersensibilitat

L'advocat de l'àrea de Salut i Treball del Col·lectiu Ronda Jaume Cortés ha novel·lat la història per visibilitzar una realitat desconeguda a la nostra societat però que cada vegada afecta més persones: la malaltia del futur.

Invisible és un exemple d'allò que moltes persones pateixen cada dia. Els personatges que hi apareixen són el retrat de centenars de persones afectades per l'electrohipersensibilitat. Els símptomes de la malaltia són variables (atacs d'ansietat, marejos, nàusees) i els metges no hi troben cap causa física, ho atribueixen a un trastorn depressiu, d'histèria. El personatge principal d'*Invisible*, Maria, creu que hi ha alguna cosa del seu entorn laboral que l'està perjudicant, ja que presenta aquests símptomes. Un dia, després de rebre un correu electrònic que tracta sobre edificis malalts, decideix investigar en una habitació situada al costat de la seva, plena d'ordinadors i altres artefactes tecnològics. Quan hi entra, es desmaia. D'aquesta manera, el calvari de Maria i de centenars de persones més acaba tenint un nom.

Què és l'electrohipersensibilitat?

Una ona electromagnètica és una transmissió oscil·latòria d'energia a través de l'aire que, a més, interactua amb qualsevol matèria que tingui una càrrega elèctrica, per exemple, els éssers humans –ja que som éssers bioelèctrics i químic-elèctrics. Aquestes ones electromagnètiques transporten una energia ionitzant, que és molt dolenta per a la salut perquè és prou forta per provocar una reacció en cadena dins el nostre organisme.

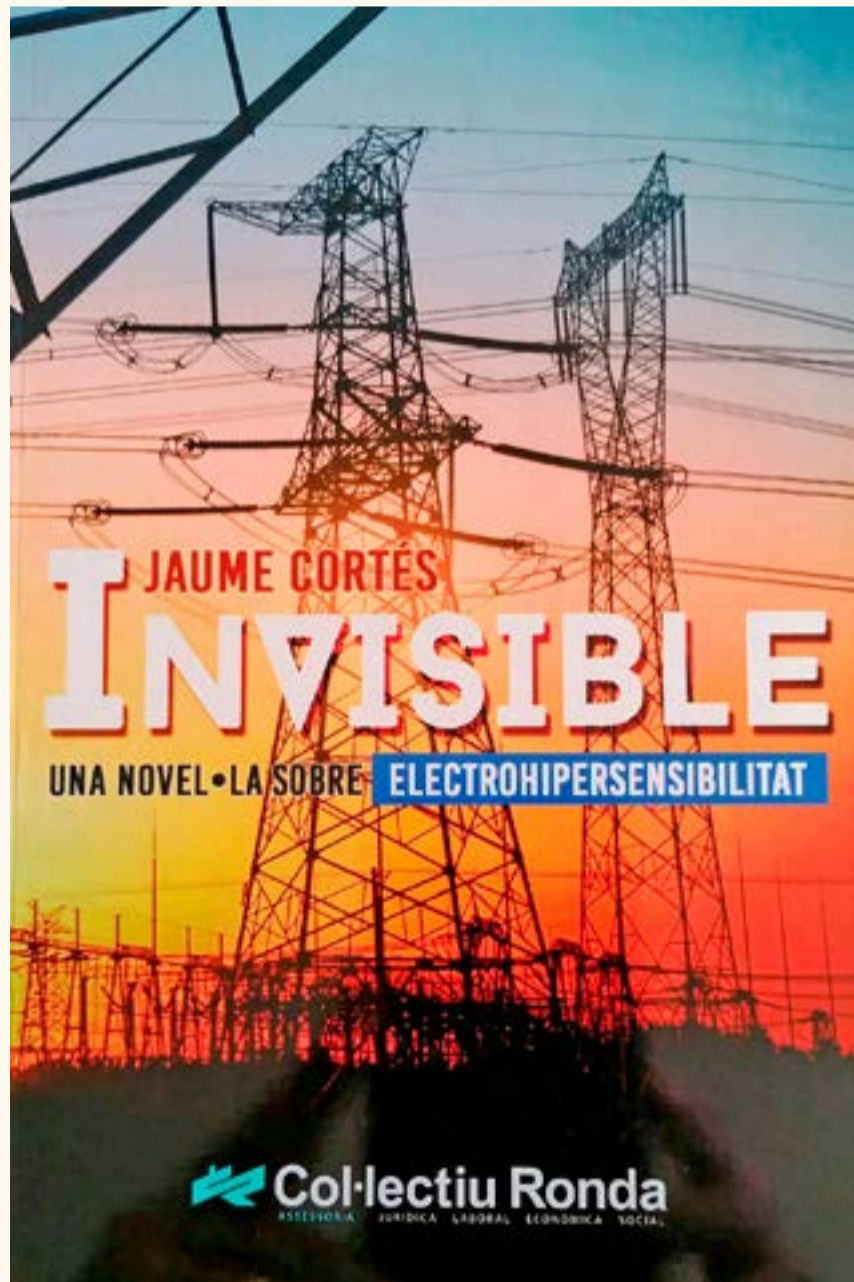
Al nostre planeta, sempre hi ha hagut energia electromagnètica, però, durant

els últims cinquanta anys, la presència d'aquesta energia ha augmentat de manera espectacular a causa de l'acció humana –és a dir, ha estat generada artificialment– i, a la pràctica, això ha fet que molts animals ja no sàpiguen orientar-se com feien abans. El cos magnètic terrestre està tan contaminat que, literalment, perden el nord.

Els tècnics defineixen aquestes ones basant-se en una sèrie de paràmetres com la freqüència o la longitud d'ona. Com més freqüència, és a dir, més repeticions ondulatòries per segon, més energia i perill es genera. En l'àmbit de la telefonia, per exemple, es parla de radiofreqüència i, si ho poguéssim veure, descobriríem que estem envoltats de milions d'aquestes ones. Gràcies a diferents estudis, se sap que hi ha camps electromagnètics que modifiquen l'ADN i provoquen càncer i la mort cel·lular.

L'AUTOR, JAUME CORTÉS

Advocat i soci del Col·lectiu Ronda. Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona. Diplomant en Dret del Treball i Seguretat Social. Tècnic superior en prevenció de riscos laborals en les especialitats de Seguretat, Higiene en el Treball i Ergonomia. Màster en Medi Ambient pel Col·legi d'Advocats de Barcelona. Ha desenvolupat una tasca pionera en la recerca aplicada al camp de les malalties professionals des del vessant jurídic. És coordinador del grup de Salut i Treball dels despatxos que el Col·lectiu Ronda té a Tarragona, Granollers i Mollet. També fa visites al despatx de Madrid.



Roca 77, la vaga oblidada: “Ens van voler enterrar, però no sabien que érem llavor”

L'11 de febrer de 1977 cloïa la històrica lluita obrera de Roca Radiadores al Baix Llobregat, després de 95 dies d'aturada completa. Els advocats laboralistes que hi van participar recorden, avui, una defensa que va ser col·lectiva

... DAVID FERNÀNDEZ
 :: PERIODISTA DE LA DIRECTA

Mirall autònom de memòria obrera, aquest febrer ha fet 40 anys del final de la llarga vaga –la llarga lluita– de Roca Radiadores, que va sacsejar el Baix Llobregat durant l'hivern de 1976. Una vaga (primer avís) que no surt gaire a cap història oficial: ni a la institucional fictícia de la transició ni a la sindical pactada de la concertació. Quatre dècades després, la vaga de Roca encara molesta i destorba: encara és una altra, sota paràmetres sindicals assemblearis, vindicacions sociopolítiques alternatives i formes autònomes de lluita. I –contra els organitzadors de l'oblit– encara sobreviu en el tàlem de la memòria i la pell de la dignitat.

Potser per això –o precisament contra això–, aquest febrer s'ha commemorat el seu aniversari des de la perspectiva dels qui en foren testimonis privilegiats: els advocats laboralistes que la van defensar. Memòria i camí, el 9 de febrer passat, al Col·legi d'Advocats, en una taula tan llarga com la trajectòria dels que s'hi asseien, es va reunir un *dream team* del laborisme fet autodefensa i equip: l'Ignasi Doñate, en Joan-Lluís Jomet i en Francesc Gallissà –del Col·lectiu Ronda–, en Simeó Miquel i l'August Gil Matamala.

I arrencà en Doñate de Cornellà: “Sense passat i sense memòria, es va imposar la dictadura; sense passat i sense memòria, es va edificar la democràcia: per què s'ha silenciada tant la vaga de Roca?”. A viva veu, recorda l'única vegada que ha anat a una caserna de la Guàrdia Civil a rescatar treballadors detinguts: ho feia, és clar, escortat per mil treballadors, que es van plantar davant les falanges benemèrites. A la nit, els detinguts van sortir en llibertat. Més coses mai repetides: “Mai més no he informat d'un judici guanyat dalt d'una roca

Aquest febrer ha fet 40 anys del final de la llarga vaga de Roca

enmig d'una muntanya, davant de 300 treballadors, esquivant rases ordides per evitar l'acció policial”. Memòria, també, d'un futur anterior: “La de Roca va ser una vaga combativa, unitària i il·legal que, abans que res, va ser un enorme exercici continuat de recuperació de drets perseguits i llibertats prohibides: reunió, expressió, manifestació i vaga”. La mateixa lluita que, enmig del continuisme franquista i sense demanar permís ni perdó, va recuperar el que la dictadura havia negat cada dia.

El 1976 no fou un any qualsevol: en un país que sempre ha avançat a cop de vagues, aquell any, es van registrar els nivells més alts de conflictivitat obrera. 40.175 conflictes oberts i gairebé tres milions de vaguistes arreu de l'Estat. Es venia de la vaga general de Sabadell, dels assassinats del 3 de març a Vitòria, de les manifestacions per l'amnistia i d'un nou model d'implicació sindical –lluny del verticalisme del règim, lluny de les noves jerarquitzacions polítiques que s'anunciaven– de base assembleària, gens delegatiu i amb una demanda



Assemblea celebrada per la plantilla de Roca durant la vaga



Concert de solidaritat amb la vaga ofert per Lluís Llach el 1977 a Viladecans

poc economicista i d'arrel antirepressiva, política i democratitzadora: readmissió dels acomiadats i reconeixement del nou funcionament assembleari. Una vaga, doncs, contra el poder empresarial de Roca Radiadores, que en aquell temps era la segona empresa del país després de la SEAT. Aleshores tenia 4.700 treballadores. Avui, a penes 500.

La vella memòria lletrada recorda l'ocupació de l'església i del poblat, l'autodefensa davant la repressió policial, les restes de dues-centes bales escampades pels carrers i els balcons, les assemblees multitudinàries de 3.000 treballadors, la violència de l'extrema dreta –vindicada per la fantasmagòrica Alianza Apostólica Anticomunista de España–, la concorreguda solidaritat amb els acomiadats durant el concert de suport ofert per Lluís Llach al pavelló de Viladecans o lemes i consignes del moment: “Quan vagis a cagar, recorda't de Roca”.

En Simeó Miquel reviu el singular equip d'advocats laboralistes –“mai no va suplantar res, només feia costat i acompanyava”– i en Jomet recorda: “Érem un servei a la causa del moviment obrer en un context de repressió i violència brutal, en una relació fluida de respecte, solidaritat i amistat”. No els sobra raó: la vaga de Roca se succeí enmig dels terribles i virulents *7 dies de gener* que van violentar la transició, filmats per Juan Antonio Bardem. El 29 de gener s'havia de celebrar la vista pel judici de Roca i el centre de Barcelona va aparèixer encerclat i blindat policialment. L'estratègia inicial era anar a fer-se l'ha-

rakiri: “No reconeixem cap autoritat legal ni política a aquest tribunal, que és un estri del capitalisme”. Però l'assemblea ho va modular. L'1 de febrer, la magistratura va sentenciar a favor dels treballadors.

En Francesc Gallissà, amb mirada llarga i perspectiva fonda de derrota històrica, afina: “Allò fou el final d'un cicle: ens han guanyat per golejada i avui s'estan atrevint amb tot, la classe obrera ha desaparegut del relat i de la realitat”. Però, aquells 95 dies finals de vaga –amb cinc requeriments empresarials de reincorporació desoïts del tot– foren l'exemple d'una lluita fonamentada en “la unitat obrera sobre la base de l'assemblea com a òrgan sobirà i mobilitzador”. En Gallí no s'oblida d'algunes esquerres concretes ni d'esquemes sindicals que sempre van mirar a una altra banda i que els deien: “En tota guerra hi ha morts i no pensem moure un dit per vosaltres”. Crides soterrades a no mobilitzar-se, estigmes tan antics com moderns –“són violents”– i la nul·la solidaritat d'ahir. Avui, de propina, l'esborrament de la història oficial del moviment obrer. La història, diuen, l'escriuen els vencedors: dins les esquerres oficials, també. Amb el tampó de l'oblit i el precinte de l'amnèsia.

Reconvocats contra la llei del silenci, l'August Gil Matamala ubica el context sociopolític –múltiple i complex– del moment: complexitats passades, possibilitats truncades i opcions de futur. Econòmicament, la vaga de Roca –com tantes altres lluites autònomes silenciades– s'ubica en el cicle

creixent de lluites assembleàries i anticapitalistes, que arrenca sota l'influx del maig del 68 i esclata durant el període 1974-1977, quan les condicions de treball empitjoren a conseqüència de la crisi del petroli de 1973; tot just abans que Reagan i Thatcher engeguin l'ofensiva neoliberal i enmig del dispositiu de “reforma” ordit per Suárez contra la ruptura democràtica.

Sindicalment, el moviment obrer arribava dividit i molt allunyat de les primeres Comissions Obreres (CCOO). La vaga de Roca condensava les discrepàncies en un triple àmbit: les formes d'organització i lluita, la relació amb els partits polítics i els objectius immediats i estratègics. Assemblea o delegació, autonomia o control, ruptura o reforma. Monitoritzades, les CCOO ja s'havien posat al servei de l'estratègia del PCE i el PSUC, que poc després clouria en els Pactes de la Moncloa, amb una UGT oportunament i sobtadament reapareguda, que ostentaria el reconeixement sindical oficial i exclusiu: “Alguns ja havien decidit limitar les aspiracions integrant-se a la democràcia formal i renunciant a alterar les bases de la dominació social del capital”. L'esquerra –recorda també– ja era un rosari de fraccionaments, tendències i escissions i, en el si del “conglomerat anticapitalista”, també hi niaven les divisions i les contradiccions –“un excés de sectarisme grupuscular i mitificació de l'espontaneïtat obrerista”–, mentre abundava la inspiració italiana –Autonomia Operaia, *Quaderni Rossi*– i els textos de Luxemburg i les paraules de Pannekoek corrien per la Roca.

“Ni perifèrica ni marginal”, en Gil Matamala constata –des d'un record personal “intens i colpidor que et marca”– que la vaga de Roca “va ser tan exemplar que ha estat deliberadament menystinguda i silenciada”. D'allà, en sura una pregunta de resposta inacabada i ucrònica ja:

“Avui s'estan atrevint amb tot, la classe obrera ha desaparegut del relat”

“Què hagués pogut passar si s'hagués cedit, rendit i retrocedit menys”.

Mentre, avui, bona part de la classe obrera es refugia en l'extrema dreta, l'advocada Mireia Montesinos, que oficiava inici i final de la retrobada, va relligar l'efecte mirall de tota hemeroteca. Titular del febrer del 77. *El País*: “Ha acabat la vaga de Roca Radiadores. La decisió de tornar a la feina la van prendre els treballadors en el transcurs d'una assemblea celebrada en un descampat del Poblat Roca a la qual van assistir uns 3.000 obrers [...]. La reincorporació s'ha produït amb el compromís de l'empresa de no imposar sancions ni obrir expedients a causa de la vaga”.

8 de febrer de 2017. Titular a TV3. “Una empresa implanta xips subcutanis als seus treballadors”. “El control dels subalterns –denuncia Montesinos– quan l'avenç tecnològic va de la mà de la involució laboral”. Sort que en Jomet ha recordat el que li va dir un obrer: “Van venir a matar-nos i enterrar-nos, però es van oblidar que som llavor”.